

GULÁCSY LAJOS (1882-1932)

Szappanbuborék, 1911 körül | Soap Bubbles, around 1911

Olaj, vászon | Oil on canvas, 73,5 x 58,5 cm

Jelzés nélkül, töredékes jelzés jobbra | Not signed, fragmentary signature on the right

Kezdő ár | Starting price: 12 000 000 Ft / 33 333 EUR

Becsérték: 20 000 000 – 30 000 000 Ft

Estimate: 55 556 – 83 333 EUR

AUKCIONÁLVA | AUCTIONED:

| Bizományi Áruház Vállalat 39. képaució, Budapest, 1976. május, (kat. 97. *Rokokó figura*)

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

| egykor ifj. Dr. Hirsch Dezső tulajdonában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| Gulácsy Lajos kiállítása, Rónai Dénes fotóművész műtermében, Budapest, Váci utca 17., 1912. március 28. – április ?

GULÁCSY

„Ez a költő, aki ecsetjével verseket festett, céhbeli volt az írók között is.”

(Kosztolányi Dezső)

„Két kor ihlette meg különösen: a reneszánsz és a francia társasági élet ragyogó ideje, a rokokó. Firenze, Padova, Bologna és Venezia népe mozog a vásznan. Papok, barátok, ragyogó nők, ifjak és dúsgazdag vénék, kalandorok váltakoznak tarkán, színesen és mégis nemes patinával bevonva. Megragadó biztossággal tolja elénk a padovai polgár képét, Francesca da Rimini arcvonását, az ismeretlen férfi mellképét. Egy másik sorozatban pedig a rokokó rizsporos, kényeskedő formáit eleveníti meg halvány pasztelleken. **Van egy képe, amely szimbóluma lehetne ennek az egész kornak. Egyetlen férfialakot ábrázol, asszonyos formájú, törékeny, karcsú férfit, kék selyemkabátban, fehér harisnyában és csatos lakktopánban. Ez az úr, a finom gavallér szappanbuborékokat fúj, és precieuse melankóliával néz a mőlán szálló színes gömbök után**” – olvasható Gulácsy Lajos barátja, Rónai Dénes fotóművész műtermében rendezett kiállításának egyik méltatásában. Török Gyula cikke, mely 1912. március végén jelent meg a Magyar Hírlapban, Gulácsy intim műteremtárlatának remek bemutatása. A kiállítás ideje alatt számos kritika jelent meg a budapesti lapokban, a tárlatlátogató közönség figyelmének felhívására. Dutka Ákos, a híres nagyváradi költő, író és újságíró, egy nappal a fentebb idézett cikk előtt közölte gondolatait barátja kiállításáról: „Itt a diszkréten elfüggönyözött szobákban, kedves bútorok között jól hatnak és illúziót gerjesztenek e képek a falakra akasztva, a széken vagy az asztal alatt elhelyezve, gondosan kerülve a kritikus napvilágot, sejtelmesen éreztetve azt, amit a művész beleképzelt vásznába. Különösen Florenz az, mely őt meghihleti és az angol preraffaeliták. [...] Ily »gondolatfestés« vonul végig Gulácsy többi képein is, mint a »Templomból kijövet« szép tájképhanulatával vagy a »Szappanbuborék« groteszk rokokó alakjaival!”

1. Gulácsy Lajos: A püpos vénkisasszony régi emlékeit meséli Herbertnek, 1911-12 körül, magántulajdon

2. Jean-Antoine Watteau: Indulás Cythera szigetére, 1717, Musée du Louvre, Párizs

3. Gustaf Lundberg: Beata Sparre úrhölgy, magántulajdon

4. Karel Dujardin: Buborékfújó fiú, 1663, Statens Museum for Kunst, Kopenhagen, Dánia

Míg Dutka szövege nem egészen egyértelmű, hogy a „Szappanbuborék” esetében egy többalakos képről ír, vagy csupán alakokra utal a mondat első felében említett másik festménnyel összevonva, addig Török írása már egyértelműen beazonosíthatóvá teszi a most aukcióra kerülő képet. A Rónai Dénes műtermében rendezett kiállítás általános tetszést aratott mind a közönség, mind pedig a kritikusok körében. Az *Interieur* című, reprezentatív kiadású lakás- és kávéházművészeti folyóirat így kommentálta a mintaszerűnek tartott tárlatot: „*Kiállítás – interieurben! – ez a gondolat noha elvében újnak nem is nevezhető, abban a formában, ahogy itt megvalósítani láthatjuk, gyakorlatilag és művészetileg is olyan komplet kialakulttsággal szabta meg az intim kiállítások jövőjét, hogy abból immár principiumok is levonhatók.*” A cikk azonban nem kizárólag azért jelentős, mert felismerte, hogy bizonyos művészek és művek bemutatására a nagy kiállítóhelyek seregszemléi kevésbé alkalmasak, de azért is, mert ebben a cikkben három fotográfia is megjelent a Rónai-szalonnán falain és bútorain, és azok alatt elhelyezett Gulácsy-mű-

vekről. A Rónai Dénes által készített fotográfiák közül a szakirodalom mindig csak egyet és pont ugyanazt reprodukálja, azt is rendszeresen megvágva, és így lényeges részeket hagyva róla. Sajnos a *Szappanbuborék* egyikén sem felismerhető, bár a művész aktuális monográfusa beazonosítani vélte azt egy másik, ma még lapangó kép részletében.

Gulácsy Lajos egész életműve a saját rögválóságából térben és időben való elvágyódás kifejeződése volt. A nyomor közeli budapesti lét szomorú és szegényes realitásából az elegancia, az előkelőség és választékosság, a jó ízlés és modor képelt világába merülve alkotott, és próbált létezni. Mint azt Király Erzsébet remek tanulmányában írta: „*Gulácsynál a rokokó az álmok birodalmába visszazorított és onnan fölidézhető életheletőség is. A művész »időutazásai« során más korszakokban, így a középkor, a reneszánsz és a biedermeier világában is elmerült, s erről festmények tanuskodnak, de a rokokónak az ő betegségbe fordult bohém életében kitüntetett szerep jutott. Rokokó tárgyú művei szám szerint is a legtöbbek, de figyelemre méltóak azok az írásmű-*

vei is, melyekben gáláns álmodozásairól vagy talán valódi kosztümös csínyeiről vall.”

Míg Antoine Watteau, a francia rokokó elindítója, híres festményén Cythera szigetére, a romlatlan természet képelt világába irányította alakjait, addig Gulácsy külön bejáratú, fanyar álomvilága egy kitalált meseváros mindennapi életének megteremtésében öltött formát. „*Na'Conxypan*”-nak nevezett álomvilágát különös, groteszk és fantasztikus figuráival népesítette be. Watteau a „gáláns ünnepek” festőjeként vált híressé, Gulácsy pedig a „gáláns mindennapok” krónikásaként lépett fel. A *Szappanbuborék* mesebeli, valóságon túli és feletti jelenetében egy rizsposz parókás nemesúr nem a peckes kardjával feltűnősködik, hanem egy üres szobában buborékeregetéssel mútatja az időt. A grációz márk természetesen Gulácsy alteregója, aki idővel át is vette az irányítást a művész életében.

„*A Caffè Greco bútorai sokat tudnának beszélni. Hát még ha a rokokó ízlésű festmények elsusognák azokat a legendászerű históriákat, melyek e kedves helyhez fűződnek. [...] Beléptem*

az ancienne cafého. Öltözetem változott. Gyöngén almazöld Watteau-kabátka, olvadékonny selyemből, a porlepte gamásni helyett finom ivoir harisnya, ezüst csatos, magas sarkú topán, a la Berger mell és mancsott, régi veneziai csipkéből. Egy festmény volt az ár, amit a csipkéért adtam a kereskedőnek. Az aranylánc egy régi svájci órát tartogat, mely még 1710-ben Constanztban készült, és tojás alakú. [...] Egy bájos rococo porcelán baba volt karjaimba fűzve, egy élő festmény Greuze-től, ugyanazokkal az ártatlan kék szemekkel és dús ajkakkal. Galamb helyett játékdoboz volt a kezében. Mindig színesebbnek láttam és értékesebbnek kedvenceimet a valóságnál.” Gulácsy 1909-ben megjelent, korábbi római utazásának valóságot és képzeletet keverő leírásában, mintha a *Szappanbuborék* figurája elevenedne meg. A festmény Gulácsy saját kezűleg vezetett és szerencsésen fennmaradt eladási naplója szerint, egy a kutatás számára eddig ismeretlen kolozsvári kiállításon került ifjabb dr. Hirsch Dezső tulajdonába. A képet a művész *Szappanbuborék* címen jegyezte fel.

RUM ATTILA